(919) "ञि धृषा प्रागल्भ्ये" (V-स्वादिः-1269. अक. सेट्. पर.)

'प्रागल्भ्यार्थे तु धृष्णोति परस्मैपदिनावुभौ ॥' (श्लो. 182) इति देवः ।

धर्षकः-र्षिका, धर्षकः-र्षिका, [1]दिधर्षिषकः-षिका, [2]दरीधृषकः-षिका ;

धर्षिता-त्री, धर्षयिता-त्री, दिधर्षिषिता-त्री, दरीधृषिता-त्री ;

[3]धृष्णुवन्-ती, धर्षयन्-न्ती, दिधर्षिषन्-न्ती ; —

धर्षिष्यन्-न्ती-ती, धर्षयिष्यन्-न्ती-ती, दिधर्षिषिष्यन्-न्ती-ती ; —

— धर्षयमाणः, धर्षयिष्यमाणः, — दरीधृष्यमाणः, दरीधृषिष्यमाणः ;

[4]दधृक्[A]-दधृषौ-दधृषः ; — — —

[5]प्रधृष्टम्-प्रधृष्टः-प्रधृष्टवान्, प्रधर्षितः-तवान्, धर्षितः, दिधर्षितः,

दरीधृषितः-तवान् ;

[6]धृषः, [7]धृष्णक्-धृष्णजौ-धृष्णजः, [8]धृष्णुः,[B] [9]धर्षणः, प्रधर्षी, धर्षः,

दिधर्षिषुः, दरीधर्षः ;

---

1. सन्नन्ताण्ण्वुलि रूपम् । सेट्त्वात् गुणः । एवं सर्वत्र सन्नन्ते ज्ञेयम् ।
2. 'रीग् ऋत्वत इति वक्तव्यम्' (वा. 7-4.40) इति रीगागमो यङन्ते सर्वत्र ।
3. शतरि, 'स्वादिभ्यः—' (3-1-73) इति श्नुः विकरणप्रत्ययः । 'अचि श्नु—' (6-4-77) इति उवङादेशः ।
4. 'ऋत्विग्दधृक्—' (3-2-59) इत्यादिना क्विन्प्रत्ययसन्नियोगेन धातोः द्विर्वचनं निपात्यते । धृष्णोतीति दधृक् । 'क्विन्प्रत्ययस्य कुः' (8-2-62) इति कुत्वम् ।
5. 'आदितश्च' (7-2-16) इति, 'विभाषा भावादिकर्मणोः' (7-2-17) इति च अस्य धातोः नित्यम्, अर्थविशेषे विभाषया च यथाक्रममिड्विकल्पयोः प्राप्तयोः सत्योः, 'धृषिशसी वैयात्ये' (7-2-19) इति नित्यमिडभावो वैयात्ये गम्यमाने निपात्यते । वैयात्यम् = वियातस्य भावः-धृष्टता । प्रागल्भ्यार्थे तु इट् भवत्येव । तदानीं 'निष्ठा शीङ्स्विदिमिदिक्ष्विदिधृषः' (1-2-19) इति निष्ठायाः कित्त्वनिषेधाद् गुणः । 'जीतः क्तः' (3-2-187) इति वर्तमानेऽप्यस्य धातोः क्तप्रत्ययो भवति ।
6. 'इगुपधज्ञा—' (3-1-135) इति कर्तरि कप्रत्ययः ।
7. 'धृषेश्चेति वक्तव्यम्' (वा. 3-2-172) इति ताच्छीलिके नजिङ्प्रत्यये रूपम् । 'नेड् वशि कृति' (7-2-8) इतीण्निषेधः । धृष्णक् = निर्लज्जः ।
8. 'त्रसिगृधिधृषिक्षिपेः क्नुः' (3-2-140) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु क्नुप्रत्ययः । 'नेड् वशि कृति' (7-2-8) इतीण्निषेधः ।
9. नन्द्यादित्वात् (3-1-134) ण्यन्तादस्मात् कर्तरि ल्युप्रत्ययः ।

A. 'तामातिक्य पदे पदेन चिबुके चातिग्नुवन् पाणिना
चक्रे सघ्नुवतां वधे दधृगसौ ऋज्वीं मनोज्ञाकृतिम् ।' धा. का 2.70.

B. 'वसन् माल्यवति ग्लास्नू रामो जिष्णुरधृष्णुवत् ॥' भ. का. 7. 4.